Geheimhouding (op grond van artikel 5.1 lid 2 sub b & e van de WOO)

Memo RAAD: beeldvormende avond 21 oktober

1.inleiding

Maandag 21 oktober vindt een besloten opiniërende beeldvormende avond plaats, met als thema asiel en migratie. In de bijlage vindt u de uitnodiging voor deze avond.

In dit memo brengen we u op de hoogte van de beoogde invulling en opbouw van deze avond. We nemen u eerst mee in de landelijke ontwikkelingen en u krijgt een toelichting op het regioplan (de cijfermatige opgave per gemeente). Daarna gaan we met u in gesprek over:

- De voortgang, onzekerheden en kansen van te ontwikkelen Oekraïne opvanglocatie Giessenburg
- Het overwegen van voormalig gemeentekantoor Hoornaar als opvanglocatie voor asielzoekers

Het doel van deze bijeenkomst

We informeren de raad over de actuele landelijke en regionale ontwikkelingen. En peilen hun standpunten en inzichten met betrekking tot de toekomst. Niet alleen bestaande locaties, zo ook mogelijke nieuwe locaties.

Dit helpt bij het zicht krijgen op ambitie van de raad en het vormgeven van een toekomstbestendige strategie op het gebied van opvang. Dit te midden van landelijke onzekerheid die haar weerslag heeft op de regio en Molenlanden.

2. Opvang in Molenlanden in relatie tot het Regioplan

In het regioplan is de opgave rondom asiel en migratie van onze regio te vinden en geeft aan waar de gemeenten (die onder onze veiligheidsregio vallen) op dit moment staan. Dit regioplan vindt u in de bijlage. Het plan is niet statisch; het geeft de stand van zaken op 5 september weer.

Vanaf eind 2022, ruim voor de Spreidingswet tot stand kwam, is vanuit de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid gewerkt aan een gezamenlijk bod voor de provinciale en daarmee ook landelijke opgave opvang voor asielzoekers. De focus in onze regio lag op het realiseren van 2000 plekken. Op 1 februari 2024 is de Spreidingswet van kracht geworden. Volgens de capaciteitsraming bedraagt de opgave voor onze regio Zuid-Holland Zuid 2615 plaatsen. Van deze 2615 moeten 222 plekken geschikt zijn voor de opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV). Het gaat in de spreidingswet om plekken die beschikbaar zijn per 1 juli 2025 en beschikbaar blijven tot 1 februari 2026. Begin 2026 start de tweede cyclus van de spreidingswet (als de spreidingswet dan nog bestaat).

2.1 Oekraïense opvang (Oek-opvang)

Particuliere Opvang Oekraïners (POO)
In juli 2024 verbleven er 158 Oekraïense vluchtelingen in particuliere opvang binnen de gemeente Molenlanden, volgens de laatste telling van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ). De aantallen in deze particuliere opvang tellen echter niet mee in de regionale opvangopgave.

Ondanks de bijdrage van de POO aan het totaal aantal opgevangen Oekraïners, blijft de druk op de gemeentelijke opvanglocaties hoog. We merken ook dat het aantal mensen in de POO langzaamaan afneemt t.o.v. maart 2022, omdat het voor sommigen toch te lang gaat duren of locaties niet meer beschikbaar zijn op een gegeven moment. Daardoor worden ook af en toe verzoeken ontvangen om mensen uit de POO door te plaatsen naar de GOO.

Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)
Op Zuid- Hollend Zuid niveau moeten 3500 Oekraïners opgevangen worden. Met een verdeelsleutel (kijkend naar oppervlakte en inwoneraantal per gemeente) komen we voor Molenlanden uit op een opgave van 504 Oekraïners. Dit is een streefgetal, er is geen formele gemeentelijke opgave vanuit het Rijk. Op dit moment heeft Molenlanden twee gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen gerealiseerd:

- Opvang Groot-Ammers met een capaciteit van maximaal 75 plekken
- Opvang Waal met 64 plekken. De GOO zit op dit moment vol.

Onlangs is bekend geworden dat er tot november 2025 in de regio Zuid-Holland Zuid 400 extra plekken gerealiseerd moeten worden. De reden hiervan is dat gemeente Dordrecht, die lang méér plekken gerealiseerd heeft dan volgens hun opgave nodig is, tot november 2025 met 400 plekken gaat afschalen. Onze regio dient vervolgens te voorzien in het ontstane gat van 400 plekken.

Toekomstige Plannen voor Giessenburg
Voor de locatie Giessenburg wordt nog onderzocht hoeveel extra opvangcapaciteit er gerealiseerd kan worden om aan de regionale afspraken te voldoen. Besluitvorming over deze locatie is nodig om de gemeentelijke bijdrage te kunnen verhogen en zo de regionale doelen te halen.

2.2 Asielopvang

Tijdelijke Gemeentelijke Opvang (TGO) Bleskensgraaf
Molenlanden beschikt over een Tijdelijke Gemeentelijke Opvanglocatie (TGO) in Bleskensgraaf, met 74 beschikbare plekken voor de opvang van asielzoekers. De capaciteit van de TGO in Bleskensgraaf is niet genoeg om te voldoen aan de spreidingswet, die voorschrijft dat de gemeente 280 plekken beschikbaar moet stellen. Dit betekent dat er nog een aanzienlijk aantal plekken gerealiseerd moet worden.

Spreidingswetopgave
Om aan de spreidingswet te voldoen, is het van belang dat we snel aanvullende opvanglocaties realiseren. Het is essentieel dat ambitie en richting helder is om deze uitdaging aan te gaan, vooral gezien de toenemende druk op de opvangcapaciteit.

Opvang Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-opgave)
Naast de algemene asielopvang blijft de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) een belangrijk aandachtspunt. Dit vraagt om specifieke opvangvoorzieningen en ondersteuning, die in het besluitvormingsproces alsook de voorbereidingen voor de locaties meegewogen moeten worden.

GEHEIM

Huidige situatie in relatie tot het regioplan
De huidige situatie toont aan dat de gemeente Molenlanden nog lang niet aan de opgaven voldoet die voortkomen uit het regioplan en de landelijke richtlijnen. De druk op de opvangcapaciteit is hoog, en er zijn dringende acties nodig om zowel Oekraïense vluchtelingen als asielzoekers en statushouders adequaat te huisvesten. Heldere ambitie en richting is cruciaal om de benodigde opvangplekken te realiseren en de verantwoordelijkheden die wij als gemeente hebben, te vervullen.

3.Giessenburg

Voor de locatie in Giessenburg (Peursumseweg 93a) wordt ingezet op opvang van 75 Oekraïners. Voor de locatie Giessenburg zijn diverse (financiële) onzekerheden:

- De vergoeding van de NOO is niet kostendekkend als gevolg waarvan realisatie tot een financieel tekort van minimaal € 1,1 mln. voor de gemeente leidt (exclusief 'lening' uit algemene reserve). Als realisatie doorgang moet vinden, vergt dat een nieuw raadsbesluit.
- Uitstel van realisatie (ingebruikname units kan op zijn vroegst in juli 2025 plaatsvinden) om wat voor reden dan ook vergroot de financiële risico's.
- De kosten zijn overigens ook gelet op nog aan te besteden werkzaamheden onzeker (het zijn nog steeds ramingen).
- Een lange realisatietermijn ligt in de rede: (a) voorafgaand aan uitvoering moet de rijksvergoeding worden aangevraagd bij de NOO, (b) vervolgens moet de grond notarieel worden verkregen en (c) pas dan kan een aanvraag omgevingsvergunning worden aangevraagd. Gelet op de weerstand vanuit de samenleving zullen daarop (d) ongetwijfeld bezwaar- en beroepsprocedures volgen.
- De bodemgesteldheid is zodanig dat betwijfeld moet worden of de tijdelijke huisvesting (veel) langer dan vijf jaar zal kunnen blijven staan (zettingen variërend van 25 cm tot 83 cm na vijf jaar; deze zettingen overschrijden ruimschoots de restzettingseis die de gemeente stelt in het handboek voor de inrichting van de openbare ruimte (10 cm na 30 jaar)). Bovendien vergt realisatie ontheffing voor zwaar bouwverkeer over de Peursumseweg.
- Opvang van Oekraïners vindt plaats op basis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming van de Europese Unie die zomer 2024 is verlengd tot en met 4 maart 2026. Uitstel van realisatie van de opvanglocatie betekent een steeds kortere 'termijn van rijksvergoeding', tenzij de richtlijn opnieuw wordt verlengd, maar dat is onzeker.

We leggen aan u de onderstaande twee opties voor om te zien u de toekomst van Giessenburg ziet. Hiertoe hebben we besloten gezien de aard en de omvang van de bestaande onzekerheden. Daarbij rekenen we met de noodzaak van het definitief aankopen van de grond (aangezien hier reeds afspraken over gemaakt zijn).

Optie 1: Grond aankopen in 2024 en verder gaan met oorspronkelijke plan: opvang voor maximaal 75 Oekraïners.

Optie 2: Grond aankopen in 2024 en de grond op een andere manier inzetten.

Financiële risico's Giessenburg

De financiering van de Oekraïne opvang kent op dit moment een financiële onzekerheid. Dit geldt voor de locatie Giessenburg, maar ook voor de huidige locaties Groot-Ammers en Waal. We zijn hierover uitvoerig in gesprek met de Nationale Opvang Organisatie (NOO). Tijdens de beeldvormende avond geven we een nadere toelichting van de financiële risico's.

In 2022 en 2023 hadden we op het dossier asiel en migratie een positief saldo van respectievelijk € 940.400 en € 711.725. De opvanglocatie in Giessenburg laat een ander, risicovoller beeld zien. Gaan we uit van het meest gunstige geval (opvang vanaf 1 juli 2025, 61 euro per nacht per plek vergoeding) komen we uit op een tekort van €1.129.555 . De €61 per nacht is echter vastgesteld tot 1 januari 2025. De verwachting is dat het kabinet een lager normbedrag (vergoeding per nacht) gaat hanteren. De vergoeding per nacht vanaf 1 januari 2025 is op dit moment nog onduidelijk. De VNG bericht dat het kabinet voornemens is uit te gaan van € 45 per nacht. Onderstaand vindt u een aantal scenario's. Als we bijvoorbeeld uitgaan van €50 per nacht wordt het tekort €1.633.630. Hierbij is niet meegenomen dat kostenbesparingen worden ingevoerd (o.a. versobering beveiliging). De financiële meevallers zijn op dit moment nog niet bekend. Ook is mogelijke toekomstige invulling van de units (bijvoorbeeld vanaf 2027 voor andere doelgroepen) niet meegenomen in deze financiële analyse.

Aankoop locatie € 1,4 mln. Activeren volgens BBV en rentetoerekening in exploitatie		
Aankoop Units en inventaris	1.507.304	
Transitiekosten	2.228.764	
Vergoeding transitiekosten, op basis van zelfde uitgangspunten Waal	-1.260.188	
Totaal investering		2.475.880
Exploitatiekosten 2025 vanaf 1-7	414.000	
Exploitatiekosten 2026	828.000	
Exploitatiekosten 2027	207.000	
Totaal	1.449.000	
Vergoeding exploitatiekosten, 61 euro per nacht	-2.795.325 *	
		-1.346.325
Totaal tekort		1.129.555
* 61 euro per opvangplek per nacht is het huidige bedrag. De kans is groot dat dit lager wordt.		
Een verlaging van 1 euro betekent een groter tekort van € 45.000.		
Stel dat het 50 euro per opvangplek per nacht wordt, dan wordt het tekort		1.633.630
Stel dat we starten op 1-11-2025 i.p.v. 1-7-2025, dan wordt het tekort (bij 61 euro p.p.p.n.)		1.669.968
Stel dat we starten op 1-11-2025 i.p.v. 1-7-2025, dan wordt het tekort (bij 50 euro p.p.p.n.)		2.072.568
Stel dat het 45 euro per opvangplek per nacht wordt, dan wordt het tekort		1.862.755
Stel dat we starten op 1-11-2025 i.p.v. 1-7-2025, dan wordt het tekort (bij 45 euro p.p.p.n.)		2.255.568

4.Locatie Hoornaar

Het oude gemeentekantoor heeft recent (19 maart 2024) een woonbestemming gekregen, maar een belanghebbende heeft beroep ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan. Dit beroep ligt nu bij de Raad van State. Een uitspraak wordt binnen 1,5 jaar gedaan. Naast de woonopgave blijft urgentie rond de opgave voor de asielopvang aanwezig en in relatie tot het regioplan groeit deze doordat we achterlopen op onze opgave. De leegstand van het oude gemeentekantoor biedt hierbij een kans.

GEHEIM

We zijn daarom in gesprek met het COA om te kijken naar invulling van (tijdelijke) asielopvang in het oude gemeentekantoor. Het COA heeft op 9 oktober een fysieke schouw gedaan. Een papieren schouw laat al zien dat het gemeentekantoor een passende plek is voor de opvang van asielzoekers (zowel voor minderjarige als ook voor meerderjarige asielzoekers).

Op deze opiniërende beeldvormende avond willen we polsen hoe u erin staat om het oude gemeentekantoor in Hoornaar in te zetten als AZC? De mogelijkheden rondom de inzet van het oude gemeentekantoor in Hoornaar worden voorgelegd en gepeild hoe u hierin staat.

Optie 1: Het oude gemeentekantoor voor maximaal 75 personen voor twee jaar inzetten als opvanglocatie voor asielzoekers (doelgroep nog onbekend). Dit kunnen ook alleenstaande minderjarigen zijn.

Optie 2: Het oude gemeentekantoor voor maximaal 75 personen inzetten als opvanglocatie voor asielzoekers (doelgroep nog onbekend, kunnen ook alleenstaande minderjarigen zijn), voor een periode langer dan 2 jaar: twee jaar met optie tot verlenging van 2 jaar.

Bijlage 1: Uitnodiging beeldvormende avond

Bijlage 2: Regioplan

Bijlage 3: Cijfermatige toelichting regioplan

GEHEIM